

Νέα αντιδραστική στροφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Σύνοδος για το Προσφυγικό

Της Έφης Γαρίδη

Αποφασίστηκαν μέτρα που ενισχύουν ακόμα περισσότερο την αντιμεταναστευτική πολιτική, τη στρατιωτικοποίηση των συνόρων, τις επαναπροωθήσεις και την «αποτροπή» πάση θυσία.

Το κείμενο των συμπερασμάτων της Συνόδου δοθηκε στη δημοσιότητα μετά από πολύωρες διαπραγματεύσεις που στόχο είχαν να ικανοποιηθούν κατά το μέγιστο οι επιμέρους επιδιώξεις των ηγετών. Η νέα λαϊκιστική και ακροδεξιά κυβέρνηση του Κόντε και του Σαλβίνι στην Ιταλία (της οποίας βασική εξαγγελία αποτελεί ότι θα στείλει «τους μετανάστες σπίτι τους») απαιτούσε να πάρει η Σύνοδος συγκεκριμένες αποφάσεις ώστε να μετατοπιστεί το «βάρος» και σε άλλα κράτη-μέλη, και απειλούσε με βέτο αν δεν το έκανε. Άλλοι ηγέτες με σκληρή αντιμεταναστευτική πολιτική, όπως της ομάδας Βίζενγκραντ (Τσεχία, Πολωνία, Ουγγαρία, Σλοβακία), απορρίπτουν ακόμα και την ιδέα των ποσοστώσεων ανάμεσα στα κράτη-μέλη, ένα σχέδιο μοιρασιάς κάποιων δεκάδων χιλιάδων προσφύγων, που ούτε κι αυτό το ελάχιστο έχει γίνει εφικτό να ολοκληρωθεί. Η Μέρκελ επιδίωκε μια λύση που να ικανοποιεί τους συμμάχους της Χριστιανοκοινωνιστές, που απειλούσαν με απαίτηση για κλείσιμο των συνόρων σε όσους έχουν κάνει αίτημα ασύλου σε άλλες χώρες της ΕΕ – κάτι που θα σήμαινε κατάρρευση της εμβληματικής για την ΕΕ συνθήκης του Σένγκεν αλλά και τριγμούς στην κυβέρνησή της.

Νέα αντιδραστική στροφή

Ωστόσο οι αποφάσεις, παρότι ασαφείς σε κάποια σημεία, υποδηλώνουν ξεκάθαρα μια ακόμα πιο αντιδραστική στροφή της ΕΕ στην αντιπροσφυγική της πολιτική. Και μπορεί η «πολιτισμένη Ευρώπη» να έφριξε με το διαχωρισμό γονιών από τα παιδιά τους και τις εικόνες παιδιών μέσα σε κλουβιά στην Αμερική του Τραμπ, αλλά η αλήθεια είναι ότι η αντιμετώπιση της μετανάστευσης δεν γίνεται με περισσότερο ανθρωπιστικό τρόπο από ό,τι στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Οι ηγέτες συμφώνησαν στη δημιουργία **κλειστών** κέντρων υποδοχής (δηλαδή φυλακές με απλά λόγια) των αιτούντων άσυλο, στα οποία θα παραμένουν μέχρι να εξεταστεί η αίτησή τους. Αυτά θα γίνουν σε όσες χώρες δεχτούν σε εθελοντική βάση να λειτουργήσουν στο έδαφός τους, και αποτελούν ένα μέσο κατευνασμού της Ιταλίας που θέλει «να μοιραστεί το βάρος». Επίσης δεσμεύονται να πάρουν «όλα τα απαραίτητα νομικά και διοικητικά μέτρα» ώστε να αποτρέπεται η διέλευση των προσφύγων από τα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ – κάτι που αποτελεί σανίδα σωτηρίας για την Μέρκελ ώστε να αντιμετωπίσει τις αντιδράσεις των εταίρων της. Και όσοι τα καταφέρνουν θα **επιστρέφονται** στη χώρα πρώτης υποδοχής, το οποίο αποδέχτηκαν η Ελλάδα και η Ισπανία. Για τη συμφωνία ΕΕ – Τουρκίας θα παρθούν μέτρα για να γίνει πιο «αποτελεσματική», μεταξύ των οποίων και η επαν-ενεργοποίηση της συμφωνίας επανεισδοχής με την Ελλάδα.

Αποφάσεις για την «αποτροπή»

Αυτό στο οποίο όλοι τους συμφωνούν είναι η μεγαλύτερη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, ώστε να εμποδίζονται οι πρόσφυγες πριν γίνουν πρόβλημα των κρατών-μελών. Προβλέπεται στενότερη συνεργασία με χώρες των δυτικών Βαλκανίων για την επιτήρηση και έλεγχο των συνόρων και τις διαδικασίες επανεισδοχής. Αποφασίστηκε να αυξηθεί η οικονομική ενίσχυση στην Τουρκία και το Μαρόκο, για να συμβάλουν στην ανάσχεση των

ρών, και να φτιαχτούν κέντρα «διαλογής» σε χώρες όπως η Αλγερία, η Αίγυπτος, η Λιβύη, το Μαρόκο, ο Νίγηρας και η Τυνησία. Επίσης αποφασίστηκε ενίσχυση της Frontex.

Όσον αφορά την Ελλάδα, ο Τσίπρας που πήγε στη σύνοδο έχοντας προτάσεις για «δίκαιη κατανομή των βαρών» με αναθεώρηση του συστήματος ασύλου, ενίσχυση των χωρών πρώτης υποδοχής και αντικατάσταση της Frontex από ισχυρές δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ακτοφυλακής και Συνοριοφυλακής, αποδέχτηκε όλες τις αποφάσεις που είναι προς την εντελώς αντίθετη κατεύθυνση και δήλωσε με προθυμία ότι θα δεχτεί επιστροφές για να περιοριστούν οι δευτερογενείς μετακινήσεις των αιτούντων εντός ΕΕ και να δοθεί το αναγκαίο μήνυμα «αποτροπής». Και φυσικά ταχθηκε υπέρ της ενίσχυσης των συνοριακών ελέγχων και της συνεργασίας με τρίτες χώρες για την αντιμετώπιση των ρών.

Οι διαφορές στις προσεγγίσεις των Ευρωπαίων ηγετών οφείλονται μόνο στα διαφορετικά κρατικά συμφέροντα. Και αν διαφωνούν ως προς τη διαχείριση των προσφύγων που έχουν φτάσει σε ευρωπαϊκό έδαφος, όλοι συμφωνούν στη θωράκιση των εξωτερικών συνόρων με οποιοδήποτε μέσο, ώστε να μη φτάσουν άλλοι. Στο πρώτο εξάμηνο του '18 έφτασαν στην Ευρώπη 56.000 πρόσφυγες, αριθμός πολύ μικρός σε σχέση με τις ροές του '15. Παρ' όλα αυτά, για την ΕΕ είναι κεντρικό ζήτημα η αντιμετώπιση του προσφυγικού και το μέλλον όσων επιχειρούν να έλθουν στην Ευρώπη αλλά και όσων καταφέρνουν να φτάσουν προβλέπεται ζοφερό – και μαζί με αυτών και το δικό μας, σε μια Ευρώπη που κλίνει όλο και περισσότερο προς τον αυταρχισμό.

Στο όνομα της αποτροπής της ακροδεξιάς, οι Ευρωπαίοι ηγέτες, μαζί με αυτούς και ο Αλέξης Τσίπρας, υιοθετούν σταδιακά την ατζέντα της ακροδεξιάς για την «αποτροπή» του προσφυγικού και μεταναστευτικού ρεύματος.

Μόνο η ανάπτυξη ενός ισχυρού κινήματος αλληλεγγύης, σαν αυτό που δημιουργήθηκε το '15, μπορεί να αναχαιτίσει αυτή την κατάσταση. Ένα κίνημα κόντρα στους εθνικισμούς που ανεβαίνουν παντού, κόντρα στις ακροδεξιές κυβερνήσεις που επιβάλλουν όλο

και πιο σκληρές πολιτικές. Ένα κίνημα που θα συνδεθεί με το αντιπολεμικό, γιατί αυτοί που ψάχνουν τώρα τρόπους να κρατήσουν τους πρόσφυγες μακριά, είναι αυτοί που έχουν συμβάλει στο να γίνουν πρόσφυγες.